

Пасічна Ірина Олександрівна,

*кандидат юридичних наук, доцент секції державного управління і права
кафедри фінансів і банківської справи,*

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

ЩОДО СУТНОСТІ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

В умовах зміни і побудови податкового законодавства дослідження проблеми сутності податкових правовідносин набуває особливого значення, оскільки її вирішення дозволить уточнити предмет податкового права, визначити місце податкових відносин у системі суспільних відносин.

У податковому праві склався відносно стійкий підхід до визначення поняття податкового правовідношення як суспільного відношення, врегульованого нормами податкового права. Податковими правовідносинами є: 1) врегульовані нормами податкового права суспільні відносини [1, с. 130]; 2) різновид владно-майнових відносин, що виникають відповідно до норм податкового права (які регулюють встановлення, зміну й відміну обов'язкових платежів податкового характеру) і згідно з юридичними фактами, учасники яких мають суб'єктивні права й обов'язки, пов'язані з реалізацією податкового обов'язку [2, с. 250]; 3) відносини між державними контролюючими органами та особами (фізичними і юридичними) з приводу обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів [3, с. 13]; 4) врегульовані нормами фінансового права суспільні відносини, пов'язані з акумуляцією податків (обов'язкових платежів) до державного та місцевих бюджетів, у яких одного із суб'єктів наділено владними повноваженнями [4, с. 74].

Податкові правовідносини є видом публічних правовідносин. Публічно-правовий характер зумовлений тим, що обов'язковим суб'єктом цих відносин виступає держава в особі уповноваженого органу, який здійснює від її імені владні дії. При цьому владні повноваження пов'язані із задоволенням публічного інтересу держави. На думку Ю.О. Тихомирова, публічний інтерес слід розглядати як «визнаний державою і забезпечений правом інтерес

соціальної спільноти, задоволення якого слугує беззаперечною умовою і гарантією існування та розвитку цієї спільноти» [5, с. 6]. У сплаті податків зацікавлена не вся соціальна спільнота, а виключно держава як її частина. Тому податкові правовідносини є формою реалізації інтересів саме держави. Публічний інтерес у податковій сфері – це забезпечений правом майновий інтерес держави у надходженні податків і зборів до публічних фондів грошових коштів.

Держава захищає своє право власності на грошові кошти у формі податків і зборів. Не виконуючи приписів держави, порушуючи її інтереси, платники податків у межах охоронних податкових правовідносин несуть юридичну відповідальність. Платники податків не мають права на власний розсуд розпоряджатися частиною майна, що у вигляді певної грошової суми підлягає внесенню до публічного фонду грошових коштів. Отже, права та обов'язки суб'єктів податкових правовідносин детерміновані публічними інтересами.

Також існують визначення податкових правовідносин через сферу їх виникнення. Податкові правовідносини виникають у сфері оподаткування [6, с. 126] з приводу встановлення, введення та стягнення податків [1, с. 130] у процесі здійснення податкового контролю, оскарження актів податкових органів і дій чи бездіяльності їх посадових осіб, притягнення до відповідальності за скоєння податкового правопорушення [7, с. 18].

Підсумовуючи, можна зазначити, що в сучасних умовах доцільно запропонувати визначення податкових правовідносин як правового зв'язку між суб'єктами податкового права, що виникає в процесі реалізації детермінованих публічними інтересами їх прав та обов'язків з приводу обчислення й сплати податків і зборів, обліку платників податків і зборів, подання податкової звітності, здійснення податкового контролю, притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства, а також оскарження рішень і дій (бездіяльності) контролюючих органів та їх посадових осіб. На нашу думку, запропоноване визначення податкових правовідносин через сферу виникнення характеризує сутність цих відносин. Отримані нами результати та наведене

визначення податкових правовідносин можуть бути використані в подальших дослідженнях.

Література:

1. Налоги и налоговое право : учебное пособие для студентов вузов / [Брызгалин А. В., Берник В. Р., Головкин А. Н. и др.]; под. ред. А. В. Брызгалина. – М. : Центр «Налоги и финансовое право» : Аналитика-Пресс, 1998. – 608 с.
2. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. / Кучерявенко Н. П. – Харьков : Легас, 2002 – . –
Т. 2 : Введение в теорию налогового права. – 2004. – 600 с.
3. Науково-практичний коментар Податкового кодексу України / [Безругченко С. М., Клименко О. І., Овчаренко А. С. та ін.]. – К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2011 – . –
Т. 1 : розділи I–IV. Станом на 01.04.2011 р. – 2011. – 928 с.
4. Пришва Н. Ю. Податкове право : навч. посібник / Пришва Н. Ю. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 368 с.
5. Тихомиров Ю. А. Теория компетенции / Тихомиров Ю. А. – М. : Изд-во г-на Тихомирова М. Ю., 2001. – 355, [14] с.
6. Тедеев А. А. Налоговое право. Экзаменационные ответы / А. А. Тедеев, В. А. Парыгина. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – 320 с.
7. Грачева Е. Ю. Налоговое право : вопросы и ответы [Текст] : к изучению дисциплины / Е. Ю. Грачева, Э. Д. Соколова. – 4-е изд., испр. и доп. – М. : Юриспруденция, 2003. – 160 с.